

Σύντομη ιστορία της σχολικής ποδιάς στην Ελλάδα

Αφορμή για την ενασχόλησή μας με την **μαθητική ποδιά**, στάθηκε η ευγενική χειρονομία μιας παλιάς μαθήτριας του σχολείου μας, της κ. Αλεξάνδρας Σακελλαροπούλου. Η απόφοιτός μας – που διαγράφει μια λαμπρή διαδρομή ως καλλιτέχνις από την αποφοίτησή της το 1975 μέχρι σήμερα, δώρισε στον συντονιστή της Ομάδας μας καθηγητή κ. Θάνο Τσακνάκη την ποδιά της. Ένα ένδυμα με συναισθηματική αξία για την ίδια, καθώς της θυμίζει τα μαθητικά της χρόνια. Όσον αφορά την ιστορική της αξία είναι σαν να επιστρέφουμε στον χρόνο και αντικρύζουμε μιαν εποχή που δεν έχουμε γνωρίσει οι νεότεροι, καθηγητές και μαθητές.

Η μαθητική ποδιά υπήρξε ένα σήμα κατατεθέν της σχολικής ζωής. Ανοίγοντας το χρονοντούλαπο της μαθητικής ιστορίας, θα δούμε ότι ήδη ο πρώτος Κυβερνήτης της νεοσύστατης ελληνικής κυβέρνησης, **Ιωάννης Καποδίστριας**, μόλις η χώρα είχε ιδρυθεί, έφερε την σχολική ποδιά. Υπήρχε τότε η ανάγκη – και με αυτό το μέτρο – να μπει σε τάξη το χάος μιας πολυετούς αιματηρής Επανάστασης, νικηφόρας μα που άφησε πίσω ορφανά, απόρους και ερείπια.

Ωστόσο, μόνο στις **8 Μαΐου 1876**, με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της εποχής ανακοινώνεται η καθιέρωση υποχρεωτικής μαθητικής « στολής »: Αποτελείται από «ιμάτιο, περισκελίδα, πίοιο και μανδύα». Το πλήκιο, όμοιο με το στρατιωτικό, αντί για στέμμα έπρεπε να φέρει «χιαστί διασταυρουμένους κλάδους ελαιας και δάφνης και υπέρ αυτών γλαύκα. Υπό αυτών δε τα του παιδευτηρίου αρχικά γράμματα». «Τα κομβία» έπρεπε να είναι ορείχαλκα, «φέροντα ως έμβλημα ανάγλυφον γλαύκα». Ακολουθεί αργότερα συμπληρωματική εγκύκλιος «Περί του αριθμού των κομβίων του ιματίου», τα οποία «ορίζονται εις τέσσερα, τα δε της χλαμύδος εις εξ».

Μέσα στις δεκαετίες άλλαζε χρώμα και μήκος αλλά παρέμενε πιστή στον λόγο για τον οποίο επιβλήθηκε: « η σχολική στολή στοχεύει στην ομοιόμορφη παρουσία μαθητών και μαθητριών σε ένδειξη σεβασμού στην απρόσκοπτη και ισότιμη εκπαιδευτική προσφορά του σχολείου έναντι των νέων ».

Κατά την περίοδο της Δικτατορίας, η Εκπαίδευση περιβάλλεται με ασφυκτικούς περιορισμούς ένδυσης και συμπεριφοράς διδασκόντων και διδασκομένων. Η ποδιά οφείλει να είναι καλοσιδερομένη και καθαρή, ιδίως « κατά τας Κυριακάς, εις τον υποχρεωτικόν

εκκλησιασμόν ». Ο εκπαιδευτικός παρακολουθούσε μαθητές και μαθήτριες – σε ρόλο επιβλέποντα της ευπρεπούς παρουσίας τους – « επί αυστηράς ποινής ». Τον εκπαιδευτικό παρακολουθούσε ο επιθεωρητής. Ο παρακολουθήσας του παρακολουθήσαντος.

Μετά την πτώση της Δικτατορίας, το μέτρο ίσχυε θεωρητικά για αγόρια και κορίτσια αλλά, ατύπως, έβρισκε πρακτική εφαρμογή μόνο για τα κορίτσια, που απολάμβαναν πλέον την ποδιά ως αξεσουάρ. Στην έναρξη της σχολικής χρονιάς τα γνωστά μεγάλα πολυκαταστήματα αλλά και μικρές βιοτεχνίες κατέκλυζαν την αγορά με διαφημίσεις για την πιο άνετη, ανθεκτική ή μοντέρνα σχολική ποδιά. Στην πορεία των χρόνων η « ποδιά » μετατράπηκε σε πεδίο ανταγωνισμού σχεδιαστών μόδας (με αδιαμφισβήτητο νικητή τον Γιάννη Τσεκλένη).

Η συζήτηση για την κατάργηση της ποδιάς είχε ξεκινήσει ήδη από το 1964 (υπουργός Παιδείας ήταν ο Γεώργιος Παπανδρέου), όταν καταργήθηκε με νόμο το σχολικό πηλήκιο (καπέλο) στα αγόρια. Πολλοί – οι πιο παραδοσιακοί – πίστευαν ότι με την ποδιά διασφαλιζόταν η μαθητική ταυτότητα – κυρίως των κοριτσιών. Όλο και περισσότεροι όμως – οι πιο προοδευτικοί – πίστευαν ότι οι μαθητές και οι μαθήτριες, για έναν περίπου αιώνα, έμοιαζαν με εργάτες σε εργοστάσια ή κρατούμενους σε στρατόπεδα και φυλακές. Η κατάργηση της ποδιάς ήταν το τελευταίο « κάστρο » που έπεσε στον δρόμο προς την κατάργηση της ομοιομορφίας στο σχολείο.

Έτσι, στις **8 Φεβ 1982** καταργήθηκε η μαθητική ποδιά, ως ένδειξη εκδημοκρατισμού, πλουραλισμού και απόδειξης ελευθερίας στην ανάπτυξη της προσωπικότητας. Υπουργός Παιδείας ήταν ο Ελευθέριος Βερυβάκης.

Η ποδιά παρέμεινε μια ανάμνηση, άλλοτε γλυκιά άλλοτε πικρή, μια νοσταλγική ιστορία της παλιάς μαθητικής ζωής.

Στιγμιότυπο από την ταινία
Το ξύλο βγήκε απ' τον παράδεισο,
σε σενάριο και σκηνοθεσία του δίτη
Αλέκου Σακελλάριου.

Ο Φιλοποίμην Φίνος
(Φίνος Φιλμ)
υπήρξε επίσης ένας επιφανής δίτης

Πηγές

- Σχολική ποδιά: η ιστορία του ρούχου που καταργήθηκε στις 6.2.1982, ogdoo.gr
- Η ιστορία της Μπλε Ποδιάς, can.gr
- Σχολεία: Γιατί και τότε καταργήθηκαν οι σχολικές ποδιές, in.gr/schoolpress.sch.gr/mymagazine123/archives/54